

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар Інстытута журналістыкі

_____ С. В. Дубовік

_____ 2011 г.

Рэгістрацыйны № УД-_____/вуч.

РЭДАГАВАННЕ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

Вучэбная праграма дысцыпліны для спецыяльнасці:

1-23 01 10-02 Літаратурная работа (рэдагаванне)

2011 г.

Складальнік:

П. П. Жаўняровіч, дацэнт кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання
Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат
філалагічных навук, дацэнт

Рэцэнзенты:

А. К. Свораб, загадчык кафедры перыядычнага друку Інстытута журналістыкі
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;
С. В. Зелянко, вядучы рэдактар РУП “Выдавецтва “Пачатковая школа”

Рэкамендавана да зацвярджэння:

Кафедрай стылістыкі і літаратурнага рэдагавання

(пратакол № 3 ад 30 верасня 2011 г.);

Метадычнай камісіяй Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага
ўніверсітэта

(пратакол № _____ ад _____ 2011 г.)

Адказны за рэдакцыю: П. П. Жаўняровіч

Адказны за выпуск: П. П. Жаўняровіч

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна спецыялізацыі “Рэдагаванне інфармацыйных матэрыялаў” мае цесную сувязь з курсам “Методыка літаратурнага рэдагавання”, які вывучаецца студэнтамі спецыяльнасці “Літаратурная работа (рэдагаванне)” у 5–7 семестрах і ўваходзіць у цыкл агульнапрафесійных і спецыяльных дысцыплін. У той жа час вывучэнне прадмета грунтуецца на ведах па тэорыі журналістыкі і методыцы журналісцкай творчасці, што забяспечвае арганічнае спалучэнне практычных навыкаў стварэння медыятэкстаў і ўсвядомленага падыходу да іх рэдагавання.

Падрыхтоўка рэдактара прадугледжвае фарміраванне рэдактарскай кампетэнцыі, арыентаванай на працу з тэкстамі разнастайных стыляў і жанраў. Курс “Рэдагаванне інфармацыйных матэрыялаў” накіраваны на рэдагаванне журналісцкіх тэкстаў, аднесеных да інфармацыйных жанраў, якія складаюць значную частку кантэнту сучасных СМІ. Рэдактарскі аналіз, ацэнка і праўка інфармацыйных паведамленняў, заметак разнастайных відаў, справаздач, рэпартажаў, інтэрв’ю могуць быць якасна праведзены толькі з выкарыстаннем камунікатыўнага і функцыянальнага падыходаў, што прадугледжвае ўменне спецыяліста бачыць адрозненне ў інфармацыйных матэрыялах газет і часопісаў, радыё і тэлебачання, інфармацыйных агенцтваў і інтэрнэт-выданняў.

Мэтай дысцыпліны спецыялізацыі “Рэдагаванне інфармацыйных матэрыялаў” з’яўляецца прафесійна арыентаванае засваенне методыкі рэдагавання інфармацыйных матэрыялаў рознай жанравай прыналежнасці.

Гэта дасягаецца вырашэннем агульных і прыватных задач:

- прафесійнае валоданне прыёмамі рэдактарскага аналізу і ацэнкі інфармацыйных матэрыялаў;
- выпрацоўка ўменняў індывідуальнага падыходу да аўтарскага тэксту з захаваннем яго мадальнасці і ўлікам камунікатыўных магчымасцяў спажывацка;
- засваенне прыёмаў ацэнкі спосабаў дасягнення камунікатыўнага ўзаемадзеяння;
- усвядомлены падыход да рэдагавання інфармацыйных матэрыялаў рознай жанравай прыналежнасці;
- матываванае правядзенне моўна-стылёвай праўкі.

У выніку засваення курса “Рэдагаванне інфармацыйных матэрыялаў” студэнты павінны:

- адрозніваць жанравую прыналежнасць інфармацыйных матэрыялаў і характарызаваць іх асаблівасці;
- ведаць асноўныя структурныя схемы пабудовы асобных жанраў інфармацыйных матэрыялаў;
- праводзіць рэдактарскі аналіз і ацэнку заметкі, справаздачы, рэпартажу, інтэрв’ю з пазначэннем станоўчых і адмоўных якасцей канкрэтнага тэксту;
- разумець спецыфіку інфармацыйных матэрыялаў друкаваных СМІ, радыё і тэлебачання, інфармацыйнага агенцтва, інтэрнэт-выдання;
- умець аргументавана абгрунтоўваць свае рэдактарскія рашэнні;
- выпрацоўваць стратэгію рэдактарскіх дзеянняў з улікам асаблівасцяў кожнага тэксту;

– рэдагаваць інфармацыйныя матэрыялы з улікам іх жанравай прыналежнасці.

Дысцыпліна спецыялізацыі “Рэдагаванне інфармацыйных матэрыялаў” выкладаецца на працягу 7-га навучальнага семестра з формай кантролю ведаў – экзаменам. У адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны адводзіцца 110 гадзін, з якіх 52 гадзіны – аўдыторныя (30 гадзін – лекцыі, 16 гадзін – практычныя заняткі, 6 гадзін – кіруемая самастойная праца студэнта).

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

№ п/п	Найменне раздзелаў, тэм	Колькасць гадзін				
		Аўдыторныя				Самаст. работа
		Лекцыі	Практыч., семінар.	Лаб. занят.	КСР	
1	Асаблівасці інфармацыйных матэрыялаў, крытэрыі іх ацэнкі. Патрабаванні да якасці інфармацыі.	4				8
2	Прымяненне да інфармацыйных матэрыялаў агульнай метадыкі рэдагавання.	4	2			8
3	Заметка і яе віды. Структурныя схемы заметак. Асаблівасці рэдагавання заметак.	6	4		2	12
4	Справаздача і яе віды. Асаблівасці рэдагавання справаздачы.	4	2			10
5	Рэпартаж і яго віды. Асаблівасці рэдагавання рэпартажу.	6	4		2	10
6	Інтэрв'ю і яго віды. Асаблівасці рэдагавання інтэрв'ю.	6	4		2	10
	<i>Усяго:</i>	30	16		6	58

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. Асаблівасці інфармацыйных матэрыялаў, крытэрыі іх ацэнкі.

Патрабаванні да якасці інфармацыі

Улік жанрава-стылістычных асаблівасцяў журналісцкага твора пры рэдагаванні. Крытэрыі рэдактарскага аналізу і ацэнкі інфармацыйных матэрыялаў.

Вывучэнне рэдактарам прадмета інфармацыйнага матэрыялу і яго адпаведнасці патрабаванням блізкасці тэмы навіны, вядомасці каго-небудзь або чаго-небудзь, своечасовасці, уздзеяння навіны па яе магчымых наступствах, маштабнасці навіны па ступені яе важнасці, важкасці і значнасці, канфлікту ў самым шырокім разуменні гэтага паняцця, незвычайнасці, персаніфікацыі і інш.

Інфармацыйная насычанасць матэрыялу: арыгінальнасць зместу і формы, магчымасць дэкадзіравання, рэлевантнасць.

Жанравая класіфікацыя інфармацыйных матэрыялаў і ўлік жанру пры рэдагаванні. Інтэграцыя жанраў у інфармацыйных матэрыялах. Аўтарскае “я” ў інфармацыйных матэрыялах і ацэнка яго выкарыстання рэдактарам.

2. Прымяненне да інфармацыйных матэрыялаў

агульнай метадыкі рэдагавання

Ідэалагічны аспект рэдагавання інфармацыйных матэрыялаў. Дзеянні рэдактара ў рэчышчы ідэалогіі беларускай дзяржаўнасці.

Аналіз кампазіцыі разнастайных інфармацыйных матэрыялаў. Дарэчнасць змянення кампазіцыйнай схемы. Пачатковыя фразы і канцоўка матэрыялу. Неабходнасць рубрыкацыі ў дачыненні да асобных інфармацыйных жанраў.

Праверка інфармацыйных матэрыялаў на захаванне законаў логікі. Закон тоеснасці як падстава захавання цэласнасці тэксту. Парушэнне законаў супярэчнасці і выключанага трэцяга. Закон дастатковай падставы ў фармуляванні аўтарскіх ацэнак і меркаванняў.

Аналіз фактычнага матэрыялу ў тэкстах інфармацыйных жанраў. Факт і навіна. Інфарматыўнасць як адна з характарыстык тэксту. Крыніцы праверкі фактычнага матэрыялу.

Асаблівасці моўна-стылёвай праўкі інфармацыйных матэрыялаў.

3. Заметка і яе віды. Структурныя схемы заметак.

Асаблівасці рэдагавання заметак

Заметка і яе віды. Заметкі падзейныя і пазнаваўчыя. Праверка захавання прынцыпу “перакуленай” піраміды, ацэнка адступленняў ад яго.

Хранікальнае (інфармацыйнае) паведамленне. Патрабаванні да аб’ёму тэксту і структуры. Паведамленні інфармацыйных агенцтваў, іх асаблівасці. Інфармацыйныя паведамленні на радыё і тэлебачанні. Паведамленні тыпу “бягучы радок”. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне інфармацыйных паведамленняў.

Кароткая інфармацыйная заметка. Патрабаванні да аб’ёму тэксту і структуры. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне кароткіх інфармацыйных заметак.

Пашыраная заметка. Патрабаванні да аб’ёму тэксту і структуры. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне пашыраных заметак.

Загалоўкі заметак. Загалоўкі тыпу хедлайн. Лід матэрыялу. Рэдагаванне загалоўкаў заметак.

4. Справаздача і яе віды.

Асаблівасці рэдагавання справаздачы

Справаздача і яе віды. Дэталізацыя паведамлення.

Прамая інфармацыйная справаздача. Патрабаванні да захавання храналогіі. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне прамой інфармацыйнай справаздачы.

Аналітычная справаздача (справаздача з каментарыямі). Супамернасць каментарыя і корпусу тэксту. Выяўленне аўтарскага погляду. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне аналітычнай справаздачы.

Тэматычная справаздача. Выбар журналістам асвятлення пэўных падзей. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне тэматычнай справаздачы.

5. Рэпартаж і яго віды.

Асаблівасці рэдагавання рэпартажу

Аператыўнасць, дынамічнасць і эмацыянальнасць рэпартажу. Аўтарскае “я” ў рэпартажы. Магчымасць выкарыстання інтэрв’ю.

Падзейны рэпартаж. Захаванне храналагічнай паслядоўнасці, арганічных пераходаў ад адной структуры да другой. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне падзейнага рэпартажу.

Пазнаваўчы рэпартаж. Аналіз выбару тэмы журналістам і структуры падачы фактаў. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне пазнаваўчага рэпартажу.

Праблемны рэпартаж. Аналіз злабадзённасці праблемы для ўсяго грамадства, пэўнага калектыву ці канкрэтнага чалавека. Выкарыстанне дадатковых крыніц інфармацыі. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне праблемнага рэпартажу.

Фотарэпартаж. Патрабаванні максімальнай нагляднасці і зразумеласці фотаздымкаў. Каментарыі да фотаздымкаў. Маральны аспект у фотарэпартажы. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне пазнаваўчага фотарэпартажу.

6. Інтэрв’ю і яго віды.

Асаблівасці рэдагавання інтэрв’ю

Падрыхтоўчы этап інтэрв’ю і роля журналіста ў ім. Асаблівасці інтэрв’ю ў друкаваных СМІ, на радыё і тэлебачанні. Сувязь інтэрв’ю з аналітычнымі і публіцыстычнымі жанрамі. Патрабаванні да пытання журналіста.

Разнастайнасць класіфікацыі інтэрв’ю рознымі даследчыкамі і нацыянальнымі журналісцкімі школамі. Інтэрв’ю-дыялог як адзін з распаўсюджаных відаў інтэрв’ю. Інтэрв’ю-маналог, інтэрв’ю-паведамленне, інтэрв’ю-замалёўка, інтэрв’ю-меркаванне, калектыўнае інтэрв’ю і іх асаблівасці. Новыя віды інтэрв’ю ў заходняй журналістыцы і выкарыстанне іх у айчынных СМІ. Рэдактарскі аналіз і рэдагаванне разнастайных відаў інтэрв’ю.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

I. Літаратура

Асноўная

1. Базанова, А. Е. Литературное редактирование: учеб. пособие / А. Е. Базанова. – М.: РУДН, 2008. – 202 с.
2. Голуб И. Б. Конспект лекций по литературному редактированию / И. Б. Голуб. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 432 с.
3. Гужова, И. К. Литературное редактирование: материалы для занятий: учеб. пособие / И. К. Гужова [и др.]. – М.: МГУ, 2000. – 160 с.
4. Жаўняровіч, П. П. Асновы рэдагавання тэкстаў службовай дакументацыі: вучэб. дапаможнік / П. П. Жаўняровіч. – Мінск: Беларусь, 2006. – 196 с.
5. Козлова, М. М. Редактирование материалов массовой информации: учеб. пособие / М. М. Козлова. – СПб.: ИВЭСЭП, Знание, 2009. – 78 с.
6. Колесников, Н. П. Стилистика и литературное редактирование / Н. П. Колесников. – Ростов н/Д: МарТ, 2003. – 192 с.
7. Лащук, О. Р. Редактирование информационных сообщений: учеб. пособие / О. Р. Лащук. – М.: Аспект-Пресс, 2004. – 159 с.
8. Литературное редактирование: курс лекций / под ред. Н. С. Валгиной. – Изд. 2-е, испр. и дополн. – М.: МПИ, 1989. – 128 с.
9. Накорякова, К. М. Литературное редактирование информационных заметок: учеб.-метод. пособие / К. М. Накорякова. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 48 с.
10. Накорякова, К. М. Литературное редактирование материалов массовой информации: учеб. пособие / К. М. Накорякова. – М.: Изд-во МГУ, 1994. – 189 с.
11. Накорякова, К. М. Литературное редактирование. Общая методика работы над текстом: учеб. пособие / К. М. Накорякова. – М.: МГУ, 2011. – 332 с.
12. Накорякова, К. М. Справочник по литературному редактированию / К. М. Накорякова. – М.: Флинта: Наука, 2011. – 200 с.
13. Сикорский, Н. М. Теория и практика редактирования: учебник для вузов по спец. «Журналистика» / Н. М. Сикорский. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. школа, 1980. – 328 с.
14. Сметанина, С. И. Литературное редактирование для журналистов и специалистов по связям с общественностью / С. И. Сметанина. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2003. – 252 с.
15. Стилистика и литературное редактирование / под ред. В. И. Максимова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2007. – 653 с.

Дадатковая

1. Ворошилов, В. В. Журналистика. Базовый курс: учебник / В. В. Ворошилов. – 5-е изд. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 704 с.
2. Дубовік, С. В. Даведнік журналіста / С. В. Дубовік. – Мінск: БДУ, 2006. – 211 с.
3. Жаўняровіч, П. П. Публіцыстычны дыскурс Уладзіміра Караткевіча /

П. П. Жаўняровіч. – Мінск: РІВШ, 2011. – 244 с.

4. Іўчанкаў, В. І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В. І. Іўчанкаў. – Мінск: БДУ, 2003. – 257 с.

5. Ким, М. Н. Жанры современной журналистики / М. Н. Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 336 с.

6. Корконосенко, С. Г. Основы журналистики / С. Г. Корконосенко. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 284 с.

7. Основы творческой деятельности журналиста / под ред. С. Г. Корконосенко. – СПб.: Знание, СПб. ИВЭСЭП, 2000. – 272 с.

8. Сенкевич, М. П. Культура радио- и телевизионной речи: учеб. пос. для вузов / М. П. Сенкевич. – М.: Высш. шк., 1997. – 94 с.

9. Стральцоў, Б. В. Асноўныя творчыя метады ў журналістыцы / Б. В. Стральцоў. – Мінск: БДУ, 2000. – 71 с.

10. Стральцоў, Б. В. Метад і жанр: асновы творчага майстэрства журналіста / Б. В. Стральцоў. – Мінск: БДУ, 2002. – 18 с.

II. Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Пры ацэнцы засваення тэарэтычнага матэрыялу і яго практычнага выкарыстання ўлічваецца ўменне студэнта:

– выяўляць жанр інфармацыйнага матэрыялу і яго канкрэтную разнавіднасць;

– праводзіць рэдактарскі аналіз інфармацыйных матэрыялаў;

– знаходзіць шляхі паляпшэння якасных характарыстык тэксту;

– вырацоўваць стратэгію рэдактарскіх дзеянняў;

– лагічна і доказна абгрунтоўваць рэдактарскія праўкі ў інфармацыйным матэрыяле;

– праводзіць моўна-стылёвую праўку тэксту.

III. Тэматыка практычных работ

1. Аналіз і праўка фактычнага матэрыялу ў інфармацыйных жанрах.

2. Рэдагаванне інфармацыйных паведамленняў і кароткіх заметак.

3. Рэдагаванне пашыраных заметак.

4. Рэдагаванне справаздачы.

5. Рэдагаванне падзейнага рэпартажу.

6. Рэдагаванне пазнаваўчага рэпартажу.

7. Рэдагаванне інтэрв'ю.

8. Комплекснае рэдагаванне інфармацыйнага матэрыялу.

IV. Прыкладныя пытанні да экзамену

1. Жанрава-стылістычны аспект рэдагавання інфармацыйных матэрыялаў.

2. Патрабаванні да прадмета інфармацыйных матэрыялаў.

3. Аналіз уласцівасцяў, якія робяць тэкст інфармацыйна насычаным.

4. Сістэма інфармацыйных жанраў. Інтэграцыя жанраў.

5. Фактычны матэрыял у інфармацыйных жанрах.

6. Кампазіцыя ў інфармацыйных матэрыялах. Асноўныя кампазіцыйныя

схемы.

7. Асаблівасці рубрыкацыі ў інфармацыйных матэрыялах.
8. Захаванне законаў логікі ў тэкстах інфармацыйных жанраў.
9. Моўна-стылёвая праўка інфармацыйных матэрыялаў.
10. Заметка і яе віды.
11. Асаблівасці рэдагавання інфармацыйных паведамленняў.
12. Асаблівасці рэдагавання кароткіх заметак.
13. Асаблівасці рэдагавання пашыраных заметак.
14. Справаздача і яе віды.
15. Асаблівасці рэдагавання прамой інфармацыйнай справаздачы.
16. Асаблівасці рэдагавання аналітычнай справаздачы.
17. Асаблівасці рэдагавання тэматычнай справаздачы.
18. Рэпартаж і яго віды.
19. Асаблівасці рэдагавання падзейнага рэпартажу.
20. Асаблівасці рэдагавання пазнаваўчага рэпартажу.
21. Асаблівасці рэдагавання праблемнага рэпартажу.
22. Асаблівасці рэдагавання фотарэпартажу.
23. Інтэрв'ю і яго віды.
24. Патрабаванні да пытання журналіста, які бярэ інтэрв'ю.
25. Асаблівасці рэдагавання інтэрв'ю-дыялогу.
26. Асаблівасці рэдагавання інтэрв'ю-меркавання.
27. Асаблівасці рэдагавання інтэрв'ю-замалёўкі.
28. Асаблівасці рэдагавання калектыўнага інтэрв'ю.
29. Новыя віды інтэрв'ю і патрабаванні да іх.
30. Інтэрв'ю як складнік іншых інфармацыйных жанраў.